

Per e-mail

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer drs. S. Dekker

Den Haag, 30 maart 2020

dossiernummer: 108665

uw kenmerk: n.v.t.

telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 35

e-mail: secretariaat@advocatenorde.nl

Betreft: steunmaatregelen voor advocaten binnen het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand in verband met de coronacrisis

Geachte minister,

Door de noodzakelijke Corona-maatregelen ten behoeve van de rechtspleging, zijn bij de NOvA de zorgen over de financiële positie van advocaten die werken in de gefinancierde rechtsbijstand verdiept. Deze zorg betreft evenzeer de toegang tot goede rechtsbijstand voor rechtszoekenden. Inmiddels zijn er drie maatregelen voor de korte termijn genomen die op instemming van de advocatuur kunnen rekenen. Gepleit wordt echter om voor de middellange termijn te komen tot een noodfonds en een verlenging en verhoging van de voorschotregeling.

Financiële positie sociale advocatuur vóór uitbraak coronavirus was al slecht

Uit onderzoek is gebleken dat de vergoedingen voor het verlenen van gefinancierde rechtsbijstand niet redelijk zijn. De sociale advocatuur verkeert in die zin al in zwaar weer en de verwachting is dat dit de komende tijd zal verergeren. De NOvA wil voorkomen dat de rechtsbescherming aan on- en minvermogenden hierdoor onvoldoende gewaarborgd zal zijn.

Recentelijk liet het Juridisch Loket in Amsterdam al aan de NOvA weten dat het lastig is om familierechtadvocaten te vinden die een echtscheiding op toevoegbasis willen doen, waardoor rechtzoekenden geen advocaat kunnen vinden. Voorkomen moet worden dat dit probleem groter wordt en ook op andere rechtsgebieden zal optreden. Dat was de situatie vóórdat het coronavirus uitbrak.

Gevolgen coronavirus voor veel advocaten in stelsel onoverkomelijk

Om de knelpunten goed in kaart te brengen, heeft de NOvA navraag gedaan binnen de balie en met specialisatieverenigingen gesproken over de problemen waar zij nu tegenaan lopen en de mogelijke oplossingen die zij daarvoor nodig achten. Hieronder staat een opsomming hiervan.

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

Zaken kunnen niet worden afgerond en de verwachting is dat er de komende periode weinig nieuwe zaken in behandeling genomen (kunnen) worden. Desondanks lopen de kosten van kantoren door, zoals:

- Salarissen en bijbehorende loonheffingen voor zichzelf, advocaat-stagiaires/medewerkers, juridische ondersteuning en secretaresses (vaste bedragen per maand)
- Huur (vast bedrag per maand)
- Ordebijdragen (vast bedrag)
- Opleidingskosten (vast bedrag, verplichting om opleidingspunten te halen)
- Telefoonkosten
- Verplichte verzekeringen zoals beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen en indien financieel mogelijk een arbeidsongeschiktheidsverzekering (vast bedrag per maand)
- BTW afdracht
- Overige kantoorkosten

Deze kosten lopen dus door en moeten elke maand worden voldaan. Ook met de maatregelen die het kabinet voor ondernemers bekend heeft gemaakt blijven er nog steeds te veel kostenposten ongedekt en is dat een groot risico voor zowel kleine als middelgrote kantoren die gefinancierde rechtsbijstand leveren. Er blijft namelijk ook dan nog steeds sprake van gederfde inkomsten die niet worden gedekt door het noodfonds, bijvoorbeeld in het geval van het strafrecht doordat als gevolg van de afname van het aantal aanhoudingen door de politie, een strafpiketdienst minder zaken en derhalve ook minder inkomen genereert. Deze dienst kan ook niet later worden ingehaald. Daarvoor is de capaciteit van IND, OM en rechterlijke macht immers te beperkt. Zaken worden uitgesteld, waardoor het gemis aan omzet van kantoren in de tussentijd moeten worden opgevangen. Het is inmiddels duidelijk dat rechtbanken ook na 6 april a.s. voorlopig nog gesloten zijn en dat alleen urgente zaken nog op zitting komen. Door het stilvallen van de rechtbanken kunnen alleen deze zaken en enkele “extra uren”-zaken worden gedeclareerd, maar veruit de meeste zaken zullen geen eindbeslissing krijgen de komende tijd, hetgeen betekent dat deze geen inkomsten opleveren.

Om de effecten van omzetsdaling per advocaat in het stelsel nader te duiden wordt aansluiting gezocht bij de berekeningen van de commissie-Wolfsen en de commissie-Van der Meer: een advocaat die werkzaam is bij een kantoor dat vrijwel uitsluitende toevoegzaken doet, waarbij kantoorkosten ter hoogte van 42% liggen van de omzet en de advocaat jaarlijks € 5.775 aan arbeidsongeschiktheidsverzekering op jaarbasis betaalt. Daarbij wordt aangetekend dat kantoorkosten veelal vaste kosten zijn, geen variabele kosten. Salarissen personeel, huur van het kantoorpand, opleidingskosten, premie voor verzekeringen: zoals hierboven reeds gezegd, zijn dit vaste kosten per maand. Indien we uitgaan van dalende omzetten en gelijkblijvende kosten, dan geeft dit het volgende beeld (zie tabellen op volgende pagina).

Tabel 1: gevolgen omzetsdaling op jaarbasis

Advocaat die voornamelijk werkt in het stelsel gefinancierde rechtsbijstand	Omzet vóór corona	Omzetverlies -20%	Omzetverlies -40%	Omzetverlies -60%
aantal declarabele uren Wrb per jaar	838	670	503	335
gemiddeld uurtarief Wrb	€ 121,50	121,50	121,50	121,50
omzet uit declarabele uren Wrb per jaar	€ 101.817	81.405	61.115	40.703
totaal bedrijfslasten per jaar	- € 42.763	42.763	42.763	42.763
resultaat uit bedrijfsuitoefening vóór verzek./pensioen	€ 59.054	38.642	18.352	- 2.060
arbeidsongeschiktheidsverzekering (schatting)	- € 5.775	- € 5.775	- € 5.775	€ 5.775
pensioenvoorziening (12%)	- € 7.086	- 4.637	- 2.202	0
resultaat uit bedrijfsuitoefening na verzekering/pensioen	€ 46.193	28.230	10.375	-7.835
Bijbehorend geschat netto inkomen per jaar	€ 31.870	19.478	7.158	0

Tabel 2: gevolgen omzetsdaling op maandbasis

Advocaat die voornamelijk werkt in het stelsel gefinancierde rechtsbijstand	Omzet vóór corona	Omzetverlies -20%	Omzetverlies -40%	Omzetverlies -60%
aantal declarabele uren Wrb per maand	70	56	42	28
gemiddeld uurtarief Wrb	€ 121,50	121,50	121,50	121,50
omzet uit declarabele uren Wrb	€ 8.505	6.804	5.103	3.402
totaal bedrijfslasten	- € 3.564	3.564	3.564	3.564
resultaat uit bedrijfsuitoefening vóór verzek./pensioen	€ 4.941	3.240	1.539	- 162
arbeidsongeschiktheidsverzekering (schatting)	- € 481	- € 481	- € 481	€ 481
pensioenvoorziening (12%)	- € 590	- 590	- 590	0
resultaat uit bedrijfsuitoefening na verzekering/pensioen	€ 3.870	2.169	468	-324
Bijbehorend geschat netto inkomen per maand	€ 2.656	1.497	323	0

Bovenstaande geldt voor een kantoor met een redelijke uitgangspositie, gebaseerd op de aanname dat er 838 declarabele uren per jaar gemaakt kunnen worden in een toevoegpraktijk. Onderzoek van de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) uit 2017 toont echter aan dat omzetten in de sociale advocatuur veelal lager liggen. Een jaaromzet van 45.000 euro is heel gewoon. Dat is dus minder dan de helft van de omzet die in bovenstaand voorbeeld gebruikt is. Voor die groep advocaten is omzetverlies tijdens de Corona-crisis catastrofaal.

Naar verwachting zal de coronacrisis ertoe leiden dat zonder compensatie van omzetverlies, veel kantoren hun deuren moeten sluiten. Het is realistisch dat met name middelgrote en kleine kantoren dit gat simpelweg niet kunnen dichten, vooral niet als zij nagenoeg alleen of voor het

overgrote deel bestaan van de gefinancierde rechtsbijstand. Door de problemen die jarenlang zijn ervaren door lage vergoedingen hebben zij ook geen (grote) financiële buffer kunnen opbouwen. Veel sociaal advocaten maken zich er zorgen over dat kantoren gesloten moeten worden als de situatie te lang duurt. Volgens de strafrechtadvocatuur wordt zelfs verwacht dat er al binnen 4 weken onomkeerbare gevolgen zullen zijn voor veel kantoren.

De volgende suggesties worden gedaan voor de middellange termijn:

1. Noodfonds (sociale) advocatuur

Diverse advocaten en specialisatieverenigingen doen de suggestie om een (nood)fonds in te richten waar advocaten die in acute financiële problemen komen, of voorzien dat ze in problemen gaan komen, een uitkering uit kunnen krijgen, gebaseerd op eerdere vaststellingen dan wel op de financiële nood. Gedacht kan worden aan een forfaitair bedrag per maand, dat door de advocaat met een onderbouwing aangevraagd kan worden. Dit is nodig in aanvulling op de compensatiemaatregelen die de overheid voorbereidt voor ondernemers. De overheid heeft een regeling voor getroffen ondernemers uit bepaalde branches, de 'Tegemoetkoming schade COVID-19' (TOGS). Het is echter nog niet duidelijk welke ondernemers een beroep kunnen doen op die regeling. De NOW-maatregel die het kabinet heeft aangekondigd zou voor advocatenkantoren met personeel gebruikt kunnen worden voor een tijdelijke tegemoetkoming in de loonkosten. Deze maatregel heeft echter alleen betrekking op het salaris van ondersteunende personeel en compenseert niet de gemiste omzet die nodig is om een kantoor overeind te houden.

Daarnaast is door het kabinet de 'Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers' (Tozo) aangekondigd. Die maatregel zou van toepassing kunnen zijn op zelfstandige advocaten. De tegemoetkoming van € 1.500,- voor zelfstandig ondernemers zal echter ook onvoldoende zijn om de meeste kantoren overeind te houden.

Zoals hiervoor is gebleken, wordt voor de meeste advocaten die werkzaam zijn in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand rekening gehouden met een terugloop in omzet van ca. 90%. Het is evident dat de gemiddelde maandlasten per kantoor in die omstandigheden onmogelijk kunnen worden opgevangen.

Nu de maatregelen van de regering langer duren dan 6 april, zullen de financiële problemen helaas alleen nog maar groter worden. De voorschotregeling en het tussentijds declareren van extra uren zullen onvoldoende houvast bieden, ook omdat ze alleen het moment waarop werkzaamheden kunnen worden gedeclareerd naar voren halen. In zaken waar bovendien extra uren worden verwacht, maar die nog niet zijn gemaakt omdat het werk door de coronacrisis stilligt, kan niets tussentijds worden gedeclareerd. Waar het gaat over de zittingstoeslag, is de verwachting dat deze onvoldoende tegemoet kan komen aan de grootschalige problematiek waarmee de sociale advocatuur kampt, omdat tot 1 juni enkel urgente zaken worden behandeld.

Deze maatregelen zijn mogelijk adequaat voor de korte termijn, maar voor de langere termijn zullen zij onvoldoende soelaas bieden en op sommige punten dus het probleem verschuiven als de coronacrisis nog langer voortduurt. Voor kantoren die ondanks voorgaande maatregelen alsnog in de problemen dreigen te komen moet dan ook een noodfonds komen, ook omdat de maatregelen vanuit de overheid niet voldoende zijn om de toegang tot voldoende goede rechtsbijstand voor de toekomst te waarborgen.

2. Verlenging van de voorschotregeling

De voorschotregeling zoals deze nu voorligt is bedoeld voor de korte termijn. Op deze manier blijft er immers voor een korte periode een zekere cashflow. Voor de langere termijn biedt deze voorschotregeling, samen met het tussentijds declareren van extra uren en de zittingstoeslag, helaas onvoldoende soelaas. Zaken kunnen immers niet worden afgerond en het is de vraag hoe de aanwas van nieuwe zaken zal zijn. Eén van de specialisatieverenigingen wijst ook op een nadeel van een voorschotregeling: “te verwachten is dat de huidige omstandigheden ertoe zullen leiden dat nooit dezelfde omzet zal worden behaald als in een reguliere periode, zodat een voorschot op korte termijn goed kan helpen maar op langere termijn een verlegging van het probleem is.”

Aangezien de situatie vooralsnog lijkt aan te houden tot 1 juni, moet er in ieder geval gekeken worden naar een verlenging van de voorschotregeling. De voorgestelde regeling ziet op een voorschot van 50%. Dat zou voor overbrugging van de gehele coronacrisis te weinig zijn. Ook zou de mogelijkheid bekeken moeten worden voor een extra lange termijn voor verrekening. In de huidige voorschotregeling wordt vanaf september verrekend. Dat is veel te kort, gelet op de verwachte duur van de crisismaatregelen.

Effecten op vraag naar rechtsbijstand

De verwachting is dat er bij sommige rechtsgebieden door de corona-maatregelen, minder zaken op jaarbasis gedaan zullen worden, zeker als de maatregelen (sluiting rechtbanken e.d.) langere tijd voortduren. De verwachting is dat er het lopende jaar minder gedeclareerd kan worden. De capaciteit van rechtbanken is beperkt, dus de uitgestelde zittingen of niet geplande zittingen zullen weliswaar alsnog worden ingepland, maar niet allemaal in 2020 kunnen plaatsvinden. Een deel zal doorschuiven naar 2021. Voor asiel- en vreemdelingenrecht geldt dat de verwachting is dat de capaciteit van de IND te beperkt is om snel de achterstanden weg te werken die de komende weken/maanden ontstaan. Bovendien is de verwachting dat de instroom van vreemdelingen beperkt wordt doordat in diverse Europese landen de grenzen gesloten worden voor niet-EU-burgers gedurende maximaal 2 maanden en er in diverse landen een reisverbod geldt.

Binnen enkele rechtsgebieden zal zich de situatie voordoen dat er juist door de corona-maatregelen extra vraag naar rechtsbijstand ontstaat. Te denken valt aan huurrecht-geschillen over bijstelling van de huurprijs wegens overmacht (niet kunnen betalen van huur door gedaald inkomen). Ook zal het aantal WSNP-zaken wellicht stijgen, het aantal uitkeringsaanvragen (en daardoor ook het aantal bezwaar- en beroepszaken) zal mogelijk stijgen en mogelijk ook het aantal procedures tegen verzekeraars. Dit alles blijft vooralsnog koffiedikkijken. Voor het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand lijken de grootste effecten negatief voor de vraag naar rechtsbijstand: voor het strafrecht, vreemdelingenrecht en het familierecht, samen normaal gesproken een zeer groot deel van het totaal aantal toevoegingen per jaar. Hieronder wordt daarom extra aandacht besteed aan onder andere deze rechtsgebieden.

Strafrecht

Door strafrechtadvocaten wordt aangegeven dat alle strafrechtkantoren door de coronamaatregelen worden geraakt. Alleen al het feit dat de politie nu veel minder verdachten aanhoudt heeft grote consequenties. Een deel van de zaken die nu blijft liggen zal niet meer worden opgepakt. Piketbijstand ligt helemaal stil. Ook zullen de verdachten die nu niet worden aangehouden op een later moment mogelijk wel worden gehoord, maar niet meer worden aangehouden en voorgeleid (met daaropvolgend mogelijk een raadkamer of een (snelrecht)zitting).

Daarnaast zal voor de meeste advocaten het werk 'opdrogen' als dit langer dan drie weken gaat duren.

De medewerkers van de rechtspraak, het openbaar ministerie en de politie die momenteel deels ook niet aan het werk zijn krijgen van de overheid doorbetaald, maar dat geldt niet voor de strafrechtadvocaten met een eigen kantoor. Als zij hierdoor in de problemen komen, zorgt dat niet alleen voor problemen voor henzelf en hun kantoor, maar vergroot het ook de ongelijkheid in de strafrechtketen, omdat de advocatuur het financieel dan nog moeilijker zal krijgen en veel verdachten of gestraften steeds minder mogelijkheden krijgen om zich door een advocaat te laten bijstaan. Volledigheidshalve is het goed om op te merken dat eenzelfde problematiek geldt voor de slachtofferadvocatuur.

Waar het gaat over cassatiezaken zal voorts een na-ijleffect plaatsvinden. Goed is om op te merken dat dit effect niet alleen in het strafrecht zal optreden. Strafcassatie-advocaten hebben aangegeven niet zozeer op de korte termijn een probleem te verwachten, als wel op iets langere termijn: op dit moment liggen veel strafzaken stil, ook die bij de gerechtshoven. Te verwachten valt dat dit enige tijd zal duren, wellicht zelfs maanden, en dat er een gat zal vallen waarin er geen arresten van gerechtshoven zullen worden gewezen. Pas wanneer er weer arresten van gerechtshoven volgen, zullen er ook weer zaken bij Hoge Raad aanhangig worden gemaakt. De strafcassatieadvocaten zijn nu nog bezig zijn met arresten waartegen voor de coronacrisis cassatie is aangetekend, maar die stroom van zaken zal opdrogen en er zal vervolgens een tijd aanbreken waarbij er geen cassatiezaken meer zijn om bijstand in te verlenen. Dat zal voor de strafcassatie-advocaten een dip in inkomsten betekenen die later ligt dan bij andere advocaten. Overigens zijn deze effecten ook te verwachten op andere rechtsgebieden, zoals het bestuursrecht (met name asiel- en vreemdelingenrecht). Het verzoek is om ook deze consequenties, die later zullen optreden, mee te nemen bij de uitwerking van de voorschotregeling en een eventueel noodfonds.

Vreemdelingenrecht

Er is ook veel aan de hand op het gebied van het vreemdelingenrecht, dat grotendeels samenhangt met voorgaande, maar wel speciale vermelding verdient.

- Alle diensten worden afgezegd. Een paar weken kan dit financieel gezien maar niet maandenlang. Zittingen worden niet gepland en geplande zittingen zijn geannuleerd terwijl er al veel tijd is gaan zitten in de voorbereiding. De zaak moet straks over waarschijnlijk lange tijd opnieuw op zitting. De cliënt zal dan opnieuw moeten worden voorbereid op de zitting. De gronden moeten mogelijk worden aangevuld. Dit is allemaal dubbel werk waar niet voor betaald wordt.
- In meerdere zaken moet met de cliënt worden gesproken alvorens de procedure verder kan. Er wordt geen toevoeging verleend voor zaken totdat een eerste gehoor heeft plaatsgevonden. Dat kan nu dus soms een jaar of meer duren.
- Asielzoekers krijgen geen dagkaart meer om naar hun advocaat te reizen, er kunnen geen tolken komen en er zijn geen faciliteiten voor asielzoekers op de AZC's om een conference call of via skype te spreken met hun advocaat in een veilige en afgeschermd ruimte. Hierdoor worden advocaten gedwongen om uitstel te vragen in al deze zaken en komt het werk nagenoeg stil te liggen.
- Er gaat veel tijd zitten in de communicatie met cliënten. Zij snappen niet altijd waarom hun zaak zo lang duurt. Bovendien hebben ze niet altijd de middelen om zelf te bellen.

- Intake nieuwe cliënten is haast niet mogelijk telefonisch of per mail. Veel cliënten spreken de taal niet, hebben geen telefoon, e-mail. Veel zaken komen via Vluchtelingenwerk of het inloopsprek uur. VVN is veel minder open en ons kantoor is dicht.

Het vorenstaande betekent dat de doorloop van zaken stagneert, er nauwelijks instroom is, alle zaken meer tijd in beslag nemen en het straks ontzettend druk gaat worden. In veel zaken is het werk allang gedaan door de advocaat en is het wachten op een beslissing of nader onderzoek. Gelet op algemene achterstanden IND en corona is het volstrekt onduidelijk wanneer de zaak kan worden afgerond terwijl eerst dan de toevoeging kan worden gedeclareerd. De financiële consequenties daarvan zijn groot en nu nog niet te overzien.

Suggesties die specifiek door de vreemdelingenrechtadvocatuur zijn gedaan:

- Door achterstanden in asielzaken wordt vaak al veel werk in de asielzaken verricht maar er wordt nog geen toevoeging verstrekt (dit gebeurt dus pas op het moment dat de gehoren aanvragen maar dit gebeurt nu vaak pas na een jaar). Voorstel is om na zes maanden - dan is sprake van niet tijdig beslissen - automatisch een advocaat toe te wijzen en een toevoeging te verstrekken of aan de al voorgestelde advocaat een toevoeging te verstrekken. Dan zou ook vaker door middel van telefonisch contact in een eerder stadium veel op papier kunnen worden gezet en de IND kan dan een beslissing nemen op basis daarvan, in plaats van op basis van een gehoor door de IND in persoon. Dit voorstel geldt voor niet kwetsbare asielzoekers afkomstig uit Syrië en Jemen.
- Sneller beslissen op aanvragen en declaraties door RvR (doorlooptijden zijn soms nog vrij lang).
- Veel zaken zijn in de Verlengde Asielprocedure (VA) gegaan en het zou kunnen helpen als in die zaken wel alvast fase 1 kan worden gedeclareerd en uitbetaald zonder dat er een besluit is. Dit is dan geen voorschot maar een uitbetaling van reeds verricht maar nog niet te declareren werk omdat een besluit op zich laat wachten. Het kan voor wat betreft de liquiditeit van een kantoor schelen indien er eerder voor de werkzaamheden uit gedeclareerd kan worden. Nu kan het zijn dat je twee fases volbrengt, en dan nog meer dan een half jaar kan wachten op een beslissing en dan pas uitbetaald wordt.
- De Raad voor Rechtsbijstand zou misschien een - cijfermatige - ondersteuning kunnen bieden voor omzetverlies van meer dan 20% zodat personeel kan worden aangemeld voor de arbeidstijdverkorting en/of een vorm van tijdelijke WW.
- Een extra vergoeding is nodig in verband met de langere doorlooptijden van zaken en voor het feit dat de advocaat door de coronamaatregelen veel meer tijd kwijt zijn aan een zaak vanwege voornoemde punten en een voorschotregeling voor de zaken waarin de advocaat het werk in feite al heeft gedaan.

Familierecht

Ook in het familierecht vallen klappen doordat er geen nieuwe zaken binnenkomen en veel zittingen niet doorgaan. Deze zullen op de lange baan worden geschoven, terwijl de wachttijden al lang zijn. Gesproken wordt over een termijn van 6 maanden, voordat een zitting bij het gerechtshof plaats kan vinden. Dat is al lastig uitleggen aan cliënten, vooral als ze al lang wachten op bijvoorbeeld een alimentatieregeling.

Slachtofferadvocatuur

Waar het gaat over de voegingen benadeelde partij in EGZ-zaken worden er in principe geen zittingen gehouden, geen strafzaken afgerond en kunnen ook deze advocaten de toevoeging voor hun werk niet declareren. Slachtoffers kampen bovendien langer met onzekerheid, wat een slechte invloed heeft op hun verwerking.

Civiele zaken, niet urgent

Voor kantoren die in de civielrechtelijke praktijk vrijwel geheel op basis van toevoegingen werken hebben de maatregelen vergaande gevolgen. Nu vrijwel alle afspraken en alle zittingen niet doorgaan tot mogelijk 1 juni betekent dat, dat de omzet met ongeveer 2,5 maand wordt opgeschoven, hetgeen gezien het gebrek aan financiële buffer problematisch is. Dat is hiervoor ook reeds aangegeven.

Overigens geldt in civiele zaken, net als in voorgaande rechtsgebieden, dat er weinig nieuwe zaken binnenkomen. Ook dat heeft een grote impact.

Overige gevolgen voor sociale advocatuur en hun rechtzoekenden

Toevoegzaken die betalend worden

Sommige zaken worden alsnog betalend op het moment dat ze worden geregeld vanwege het feit dat er vermogen wordt toebedeeld aan cliënten. Dit gaat soms om forse bedragen. Deze zaken zijn voor veel kantoren in het stelsel essentieel om het structurele tekort aan toevoegingsvergoedingen (forfait) nog enigszins op te kunnen vangen. Zolang zaken stilliggen, wordt dus ook deze omzet gemist.

Juridisch Loket

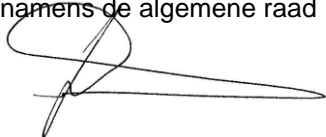
Cliënten kunnen nog moeilijker contact krijgen met het JL voor de doorverwijzing, wat betekent geen korting eigen bijdrage, maar ze kunnen de volledige eigen bijdrage ook niet uit eigen zak betalen. De advocaat draait hier dan voor op.

De NOvA heeft de suggestie gedaan dat de advocatuur tijdelijk een eerstelijnsfunctie vervult. Rechtzoekenden die zich melden bij advocaten, zouden dan wellicht een toevoeging kunnen aanvragen met de diagnose-korting (zonder doorverwijzing via hJL). Het Juridisch Loket kan hiermee worden ontlast en advocaten kunnen de rechtzoekenden opvangen die nu nergens terecht kunnen.

Tot slot

De NOvA heeft met deze brief uiteen willen zetten waarom extra maatregelen voor de lange termijn benodigd zijn om de toegang tot goede rechtsbijstand aan on- en minvermogenden zoveel als mogelijk te waarborgen. Voor een eventuele toelichting en vragen kan altijd contact worden opgenomen.

Met vriendelijke groet,
namens de algemene raad

Bernard de Leest
portefeuillehouder gefinancierde rechtshulp
lid crisisteam NOvA